

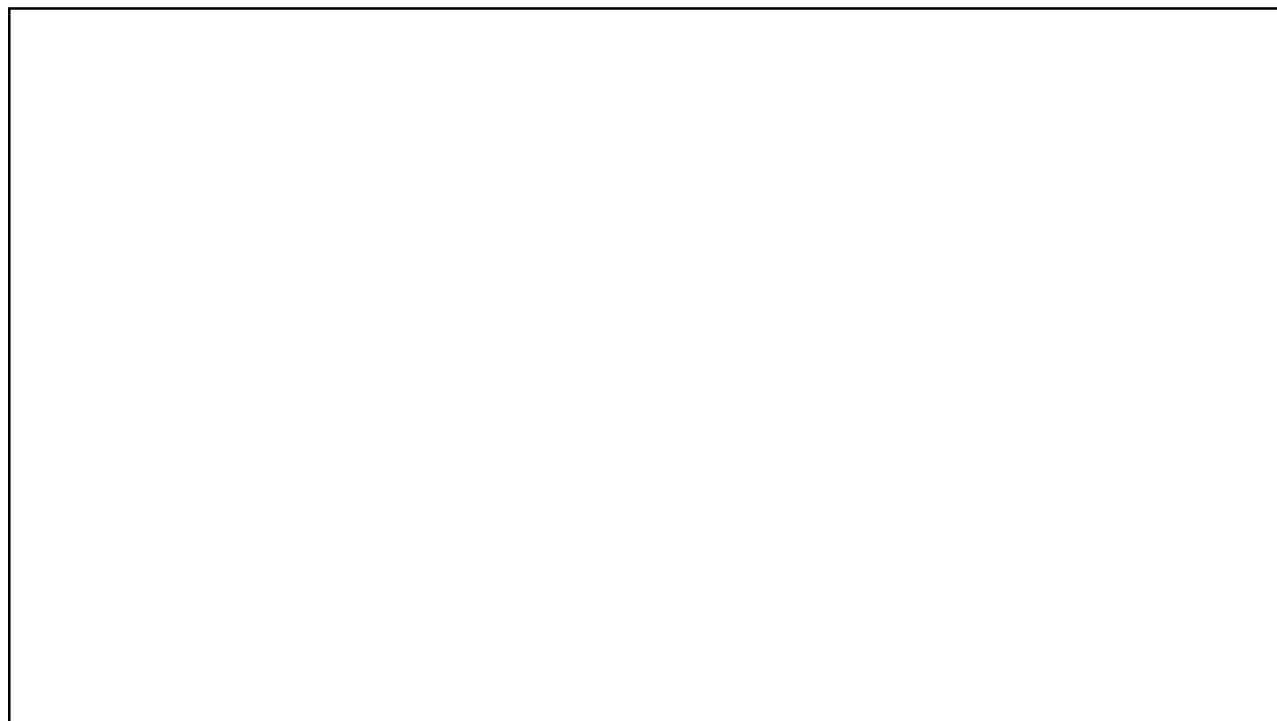
Milieueffectrapportage

VMR Actualiteitendag 2026

mr. Marcel Soppe – 19 maart 2026

1

2

ABRvS 11 maart 2026, ECLI:NL:RVS:2026:1400 (1)

- Wijziging luchthavenverkeerbesluit Schiphol (LVB)
- In LVB wordt maximum aantal vliegtuigbewegingen Schiphol bepaald (bindend voor exploitant Schiphol)
- Appellanten: er had een plan-MER moeten worden gemaakt vanwege kaderstellend karakter LVB voor uitvoerings- of vervolgbesluiten, zoals de volgens appellanten vereiste omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit (natuurvergunning)

RNMW ADVOCATEN

VMR Actualiteitendag 2026

3

3

ABRvS 11 maart 2026, ECLI:NL:RVS:2026:1400 (2)

- Art. 16.36 lid 1 Ow: plan-mer-plicht voor plannen en programma's die het kader vormen voor besluiten over projecten als bedoeld in art. 16.43 lid 1 Ow
- Art. 16.34 lid 1 Ow: voor definitie plannen en programma's wordt aangesloten bij art. 2, onder a, smb-richtlijn:
 - waarvan de vaststelling is geregeld in wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen;
 - waarin het voor de vaststelling van die plannen en programma's bevoegde bestuursorgaan en de procedure voor de opstelling ervan, is vastgelegd
- Niet in geschil: LVB voldoet aan definitie; vaststelling, de procedure van totstandkoming en het bevoegde gezag LVB zijn geregeld in de Wet luchtvaart (r.o. 13.3.1)

RNMW ADVOCATEN

VMR Actualiteitendag 2026

4

4

ABRvS 11 maart 2026, ECLI:NL:RVS:2026:1400 (3)

- LVB is dus plan of programma, maar is er ook sprake van kaderstelling?
- Afdeling: nee
- Argumentatie (r.o. 13.3.2)
 - LVB is voor categorie J-7 bijlage V Ob (luchthavens) aangewezen als het project-mer-(beoordelings-)plichtig besluit ex art. 16.43 lid 1 Ow (kolom 4 bijlage V Ob)
 - het LVB kan om die reden niet als kaderstellend hebben te gelden en dus geen plan-mer-plicht
 - het feit dat naast LVB ook zo mogelijk natuurvergunning nodig is, maakt niet dat LVB opeens alsnog kaderstellend wordt in plaats van het aangewezen project-mer-(beoordelings)plichtig besluit

RNMW ADVOCATEN

VMR Actualiteitendag 2026

5

5

ABRvS 11 maart 2026, ECLI:NL:RVS:2026:1400 (4)

Conclusies

- *een besluit in kolom 4 bijlage V Ob kan een plan of programma zijn*
- *maar is niet kaderstellend voor ander vergunningbesluit*
- *overwegingen Afdeling zien uitsluitend op mer-regelgeving Ow*
- *verenigbaar smb-richtlijn?*
- *m.i. evident dat LVB uitgangspunt is voor omvang project in kader natuurvergunningtraject; kaderstellend derhalve; maar dat geldt ook als LVB in geheel vergunningbesluit is (wat bij andere deelvergunningen in acht moet worden genomen)*

RNMW ADVOCATEN

VMR Actualiteitendag 2026

6

6

ABRvS 11 maart 2026, ECLI:NL:RVS:2026:1400 (5)

- Opvallend: art. 16.36 lid 1 Ow spreekt over “*plannen en programma’s die het kader vormen voor besluiten over projecten*” als bedoeld in art. 16.43 lid 1 Ow
- Eventuele uitleg zou kunnen zijn: ook andere besluiten dan die vermeld op kolom 4 bijlage V
- Afdeling kiest voor restrictieve uitleg en spreekt in r.o. 13.3 over “*die het kader vormen voor mer-(beoordelings)plichtige besluiten over projecten*” als bedoeld in art. 16.43 lid 1 Ow
- In lijn daarmee: Afdeling had toch ook kunnen oordelen natuurvergunning nooit voor mer-(beoordelings)plicht is aangewezen en dus kan een plan of programma om die reden niet direct plan-mer-plichtig zijn? Vgl. ABRvS 26 november 2025, ECLI:NL:RVS:2025:5761, r.o. 11 e.v.

RNMW ADVOCATEN

VMR Actualiteitendag 2026

7

7

ABRvS 11 maart 2026, ECLI:NL:RVS:2026:1400 (6)

Verder:

- R.o. 13.3.2: art. 16.36 lid 4 Ow niet door appellanten geconcretiseerd (kaderstelling voor andere projecten dan in bijlage V Ob)
- R.o. 13.4: LVB is plan of programma ex smb-richtlijn, maar geen plan in de zin van art. 6 lid 3 Habitatrictlijn (LVB bevat voor de onderwerpen ex art. 8.17 Wlv direct bindende regels; geen nader besluit nodig en dus geen belangrijke invloed op vervolgbeslissingen)
- R.o. 13.5: geen uitvoerbaarheidstoets m.b.t. het verkrijgen van de eventueel benodigde natuurvergunning

RNMW ADVOCATEN

VMR Actualiteitendag 2026

8

8

Rechtspraak mestvergisters en geïntegreerde chemische installaties (categorie F3 van bijlage V bij Omgevingsbesluit)/Grubbenvorst

- Mestvergister een geïntegreerde chemische installatie?
- Eisen uitgewerkt in Grubbenvorstuitspraak (ABRvS 27 juli 2022, ECL:NL:RVS:2022:2157)
 - Fabricage op industriële schaal
 - Chemische omzetting
 - Verscheidene eenheden naast elkaar, functioneel verbonden
 - *Bestemd voor de fabricage van de in de categorie genoemde stoffen*
- **Rechtbank Midden-Nederland, 5 december 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:6505, r.o. 37:**
Daargelaten de vraag of in deze zaak sprake is van het oprichten van een installatie of niet, is de rechtbank van oordeel dat het college zich terecht op het standpunt heeft gesteld dat deze installatie niet is bestemd voor de fabricage van (voor zover hier van belang) fosfaat-, stikstof- of kaliumhoudende meststoffen. Het doel van deze installatie is het produceren van biogas door middel van vergisting van mest en co-producten. De aangevoerde mest gaat als afvalstof in de installatie en komt er ook weer als afvalstof uit.

RNMW ADVOCATEN

VMR Actualiteitendag 2026

9

9

Toepassing bestemd voor-criterium Grubbenvorst-uitspraak in rechtbankuitspraken (1)

- **Rechtbank Oost-Brabant 6 februari 2026, ECLI:NL:RBOBR:2026:856, r.o. 12.4:**
Als aan een van de vereisten niet wordt voldaan, is geen sprake van een geïntegreerde chemische installatie. De rechtbank is van oordeel dat de installatie niet is bestemd voor de fabricage van digestaat als meststof, want aan het restproduct digestaat worden geen stoffen toegevoegd om het restproduct te verbeteren.
- **Conclusie:** *als het digistaat niet wordt nabewerkt (om hoogwaardiger meststof te krijgen), is er geen sprake van installatie bestemd voor fabricage meststoffen; dat digistaat meststof is en dat (automatisch) wordt gefabriceerd maakt volgens rechtbank niet dat installatie is bestemd voor fabricage meststoffen*

RNMW ADVOCATEN

VMR Actualiteitendag 2026

10

10

ABRvS 26 november 2025, ECLI:NL:RVS:2025:5732 (1)

- Paraplubestemmingsplan kleine windmolens gemeente Dantumadiel
- Per agrarisch bouwblok worden één of twee windturbines toegestaan
- Zowel onder oud recht (zie definitie windturbinepark onderdeel A bijlage Besluit mer) als huidig recht (zie kolom 3 van onderdeel C2 bijlage V Ob): geen mer-(beoordelings)plicht voor 1 of 2 windturbines
- Appellant: de bouwblokken tezamen voorzien in een wind(turbine)park en er had een plan-MER moeten worden gemaakt

RNMW ADVOCATEN

VMR Actualiteitendag 2026

11

11

ABRvS 26 november 2025, ECLI:NL:RVS:2025:5732 (2)

- R.o. 8.1: Afdeling gaat hier niet in mee; geen aanknopingspunt dat windturbines die bij meerdere agrarische bouwpercelen mogelijk worden gemaakt samen moeten worden gezien als één windturbinepark
- *Conclusie: het feit dat soortgelijke activiteiten in één plan (of programma) worden opgenomen, maakt niet dat er daarom sprake is van één samenhangend project*

RNMW ADVOCATEN

VMR Actualiteitendag 2026

12

12

ABRvS 23 juli 2025, ECLI:NL:RVS:2025:3438

- Het bevoeg gezag heeft bij een project-mer-beoordelingsbesluit beoordelingsruimte; zie ABRvS 23 juli 2025, ECLI:NL:RVS:2025:3438
- Beoordelingsruimte bevat veel beslisruimte;
- Afdeling accordeert uitdrukkelijk dat het bevoegd gezag in gelijke casusposities zowel tot het wel als tot het niet opstellen van een project-MER kan besluiten (ABRvS 20 september 2023, ECLI:NL:RVS:2023:3555, r.o. 4.3)
- Voorzorgbeginsel mag een rol spelen in project-mer-beoordeling, aldus ABRvS 25 juli 2018, ECLI:NL:RVS:2018:2496 en ABRvS 23 februari 2022, ECLI:NL:RVS:2022:556, r.o. 4.2

RNMW ADVOCATEN

13

13

HvJ EU 6 maart 2025, ECLI:EU:2025:140

- Meer prominente plaats aan voorzorgbeginsel toekennen? Zie **HvJ EU 6 maart 2025, C-41/24, ECLI:EU:C:2025:140 (Ierland/O'Flynn Construction)**, punten 41, 47 en 48:

‘Volgens de rechtspraak van het Hof volgt evenwel uit artikel 2, lid 1, van richtlijn 2011/92 dat een MEB [= project-MER; Soppe] moet worden verricht zodra het waarschijnlijk is of er een risico bestaat dat het betrokken project aanzienlijke milieueffecten heeft. Gelet op het voorzorgsbeginsel, dat een van de grondslagen van het beleid van de Unie is om op milieugebied een hoog beschermingsniveau na te streven, tegen de achtergrond van welk beginsel richtlijn 2011/92 moet worden uitgelegd, wordt dit risico geacht te bestaan wanneer op grond van objectieve gegevens niet kan worden uitgesloten dat dit project aanzienlijke milieueffecten kan hebben (...) Ten tweede is, zoals het Hof reeds heeft geoordeeld, de formulering van artikel 2, lid 1, van richtlijn 2011/92 in wezen gelijk aan die van artikel 6, lid 3, van richtlijn 92/43.’

RNMW ADVOCATEN

14

14

ABRvS 23 juli 2025, ECLI:NL:RVS:2025:3438

- Afgaande op deze overwegingen wordt de beoordelingsruimte van het bevoegd gezag bij project-mer-beoordelingen steeds ingeperkt door het voorzorgbeginsel
- Is jurisprudentie Afdeling m.b.t. bijvoorbeeld geitenhouderijen daarmee wel in overeenstemming?
- Ook na HvJ EU 6 maart 2025-arrest uitspraak Afdeling waarin vanwege Afdeling overweegt dat algemene wetenschappelijke inzichten over gezondheidseffecten van geitenhouderijen ontbreken en dat daarom deze mogelijke effecten in het kader van een mer-beoordeling niet hoeven te leiden tot de conclusie dat een MER moet worden gemaakt (**ABRvS 23 juli 2025, ECLI:NL:RVS:2025:3438**)

RNMW ADVOCATEN

15

15

HvJ EU 8 mei 2025, ECLI:EU:C:2025:321

- Prejudiciële beslissing over uitleg artikel 9 bis mer-richtlijn
- Artikel 9 bis mer-richtlijn: noodzaak tot passende scheiding tussen conflicterende functies bij mer-procedures als initiatiefnemer en bevoegd gezag dezelfde zijn
- Hof: artikel 9 bis ziet ook op mer-beoordeling
- Eisen aan passende scheiding (naar analogie van HvJ EU 20 oktober 2011, C-474/10, ECLI:EU:C:2011:681)
- Administratieve eenheid die als bevoegd gezag fungeert moet over werkelijke autonomie beschikken
 - Eigen administratieve middelen
 - Eigen personeel
 - Met als uiteindelijk doel de bevoegd gezag rol op objectieve wijze te vervullen

RNMW ADVOCATEN

VMR Actualiteitendag 2026

16

16

HvJ EU 6 maart 2025, C-41/24, ECLI:EU:C:2025:140

- Inspraak in mer-beoordelingsprocedure niet vereist op grond van mer-richtlijn
- Wel kan er volgens het Hof reden zijn tot nader onderzoek (op te dragen aan de initiatiefnemer) als een derde eigener beweging informatie heeft ingebracht die volgens bevoegd gezag tot nader onderzoek moet leiden
- ABRvS 19 november 2025, ECLI:NL:RVS:2025:5626: ontbreken inspraak in mer-beoordelingsprocedure niet in strijd met artikel 6 lid 4 Verdrag van Aarhus
- Afdeling 3.4 Awb is van toepassing. Bij toepassing afdeling 3.4 wordt voldaan aan eisen Aarhus (r.o. 8.3.)

RNMW ADVOCATEN

VMR Actualiteitendag 2026

17

17

18